

Elżbieta Sojka

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach
Wydział Ekonomii
Katedra Metod Statystyczno-Matematycznych w Ekonomii
elzbieta.sojka@ue.katowice.pl

PODREGIONY WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO W PERSPEKTYWIE DEMOGRAFICZNEJ 2013-2050

Streszczenie: W opracowaniu przedstawiono zmiany w stanie liczebnym oraz strukturze demograficznej ludności województwa śląskiego ogółem, jak i w poszczególnych jego podregionach w latach 2013-2050. W perspektywie 2050 r. demograficzny regres w województwie śląskim będzie się pogłębiał, o czym świadczy ujemny przyrost naturalny łącznie z ubytkiem migracyjnym ludności. Zmianie ulegnie typ zaludnienia w podregionach bielskim i tyskim, w którym ujemny przyrost naturalny nie będzie rekompensowany przez dodatnie saldo migracji. Malejąca liczba ludności, malejąca liczba osób w wieku produkcyjnym oraz rosnąca liczba osób w wieku poprodukcyjnym oznacza dla całego województwa śląskiego znaczne osłabienie potencjału ludzkiego.

Słowa kluczowe: prognoza, ludność, struktura demograficzna, podregiony, województwo śląskie.

Wprowadzenie

Dokonujące się w ostatnich latach zmiany demograficzne w województwie śląskim, podobnie jak w całym kraju, charakteryzowały się gwałtownym obniżeniem dynamiki demograficznej, które wynikało głównie ze spadku liczby urodzeń, będącego odzwierciedleniem zmniejszającej się szybko dzietności kobiet. Jednocześnie obserwowano znaczącą poprawę charakterystyk umieralności, co spowodowało wyraźne wydłużenie się oczekiwanego trwania życia. Zmiany te miały wpływ na strukturę ludności według wieku, a co za tym idzie na relacje między trzema grupami ekonomicznymi. W nadchodzących latach w ślad za starzeniem się społeczeństwa, postępować będzie zmniejszanie się zasobów pracy oraz ich starzenie się, co może mieć istotne, niekorzystne konsekwencje dla regionalnych oraz lokalnych rynków pracy [Balcerowicz-Szkutnik, Sojka, 2010, s. 213-229].

Celem artykułu jest przedstawienie zmian w stanie liczebnym i strukturze demograficznej ludności województwa śląskiego ogółem oraz poszczególnych jego podregionów w latach 2013-2050. Prześlędzono także proces przemian typologicznych w zakresie kształtowania się relacji między przyrostem naturalnym ludności a saldem migracji. Podstawę źródłową dla przeprowadzonych analiz stanowiły wyniki prognoz ludnościowych dla Polski na lata 2014-2050, sporządzone przez GUS [*Prognoza ludności na lata 2014-2050*].

1. Zmiany zaludnienia w województwie ogółem oraz w podregionach

Na przestrzeni 24 lat, tj. w okresie 1990-2013 ludność województwa śląskiego zmniejszyła się o 357,8 tys. osób, co oznacza spadek w stosunku do 1990 r. o 7,2 %, a średnioroczne tempo jej ubytku wynosiło w tym czasie 0,3%. Procesy depopulacyjne w znacznym stopniu dotknęły duże miasta tego województwa, takie jak: Katowice, Rudę Śląską i Chorzów (spadek o 16% -17%), Mysłowice oraz Sosnowiec (spadek o 20%), a rekordzistą pod tym względem był Bytom, którego liczba mieszkańców zmniejszyła się aż o 27%. Jednym z czynników, prowadzących do spadku liczby ludności dużych miast są migracje, przede wszystkim na obszary podmiejskie, które są oznaką procesu suburbanizacji. Zamieszkała ludność większych miast osiedla się na okalających je terenach, szukając bardziej korzystnych warunków życia.

Według najnowszej prognozy ludnościowej GUS w województwie śląskim utrzyma się tendencja spadkowa. Szacuje się, że w 2035 r. będzie mieszkało 4107,9 tys. osób, tj. o 10,7% mniej w porównaniu z 2013 r.¹, a średnioroczny spadek zaludnienia zwiększy się do poziomu 0,5%. Oznacza to, że proces zmniejszania się liczby ludności będzie przyspieszał.

W połowie XXI w. województwo śląskie, ale także województwa: lubelskie, łódzkie oraz świętokrzyskie, będzie zamieszkiwało aż o 1/5 ludności mniej niż w roku 2013. Natomiast województwo opolskie w dalszym ciągu będzie zajmować pierwsze miejsce pod względem największego spadku zaludnienia (o ponad 25%).

Podobnych, co do tendencji, zmian liczby ludności w okresie objętym horyzontem prognozy należy oczekiwać w poszczególnych podregionach województwa (tab. 1).

¹ W liczbach absolutnych spadek zaludnienia będzie na poziomie 492 tys. osób. To tak jakby zniknęły z powierzchni województwa dwa duże miasta: Katowice i Gliwice.

Tabela 1. Liczba i dynamika zaludnienia w podregionach województwa śląskiego w latach 2013-2050

Wyszczególnienie	2013	2035	2050	2013-2035	2013-2050	
	w tys. osób			ubytek ludności w %		
Polska	38495,7	36476,8	33950,6	-5,2	-11,8	
Woj. Śląskie	4599,4	4107,9	3680,6	-10,7	-20	
Podregiony*	1	664,7	649,4	620,6	-2,3	-6,6
	2	446,1	387,9	340,2	-13	-23,7
	3	525,5	469	418,9	-10,8	-20,3
	4	479,1	410,5	357,2	-14,3	-25,4
	5	752,4	639,5	555	-15	-26,2
	6	637,7	573,6	514,6	-10,1	-19,3
	7	701,8	595,6	511	-15,1	-27,2
	8	392,1	382,4	363,1	-2,5	-7,4

* 1 – bielski; 2 – bytomski; 3 – częstochowski; 4 – gliwicki; 5 – katowicki; 6 – rybnicki; 7 – sosnowiecki; 8 – tyski.

W latach 2013-2050 największe ubytki zaludnienia wystąpią prawdopodobnie w trzech podregionach, tj. gliwickim, katowickim, a także sosnowieckim (od 25,4% do 27,2%), natomiast najmniejszego spadku liczby mieszkańców należy oczekiwać jedynie w podregionie bielskim (o 6,6%) i tyskim (o 7,4%).

Systematyczny wzrost tempa spadku liczby ludności będzie postępował, przy jednoczesnym utrwalaniu się negatywnych determinant tego zjawiska, takich jak: zmiany w strukturze ludności i związane z nimi, zmniejszające się, udziały kobiet w wieku rozrodczym, spadek liczby urodzeń, ubytek naturalny oraz migracyjny ludności.

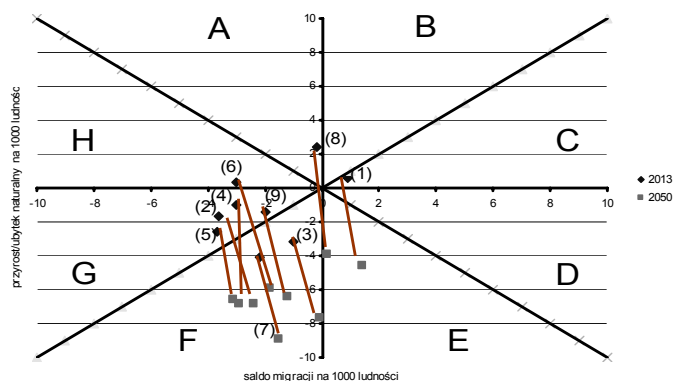
Wyniki prognozy wskazują na utrzymywanie się ujemnego przyrostu naturalnego przez cały okres prognozy i to zarówno w województwie ogółem, jak i większości jego podregionów; co więcej, nadwyżka zgonów nad urodzeniami będzie coraz większa. Wyjątek stanowi podregion tyski, w którym jeszcze w latach 2015-2018 przewidywany jest dodatni przyrost naturalny ludności. Mimo założonego wzrostu poziomu dzietności dla województwa ogółem, wartości współczynników rodności będą powoli malały w całym okresie objętym prognozą. Do 2050 r. surowy współczynnik urodzeń zmniejszy się w stosunku do 2013 r. o ok. 2 punkty promilowe, osiągając poziom 7,3‰, co w stosunku do 1990 r. daje spadek współczynnika urodzeń aż o 5 punktów promilowych. Ubytek naturalny ludności w połączeniu z ujemnym saldem migracji ogółem, przyczyni się do rzeczywistego ubytku ludności zarówno w poszczególnych podregionach, jak i w całym województwie.

Analizę zmian w przyroście rzeczywistym ludności poszczególnych podregionów przeprowadzono w oparciu o wykres J.W. Webba (rys. 1). Typologia demograficzna jednostek przestrzennych według J.W. Webba wyróżnia osiem typów demograficznych ludności oznaczonych literami od A do H. Pierwsze cztery typy A-D, charakteryzują jednostki aktywne demograficznie, czyli rozwojowe, natomiast typy E-H – jednostki nieaktywne, w których mamy do czynienia z ubytkiem ludności. Podjęta analiza pozwoliła na prześledzenie procesu przemian typologicznych w zakresie kształtowania się relacji między przyrostem naturalnym ludności a saldem migracji w okresie 2013-2050, a jednocześnie wskazuje, który z tych dwóch czynników był lub będzie w przyszłości dominujący.

W 2013 r. tylko w trzech podregionach – na osiem badanych – obserwowano dodatni przyrost naturalny ludności. Są to podregiony położone w południowej części województwa, a mianowicie: bielski, rybnicki i tyski (rys. 1). Niestety już w 2015 r. – zgodnie z przewidywaniami – nadwyżka urodzeń nad zgonami ma być widoczna już tylko w podregionie tuskim i taka tendencja utrzyma się w tym podregionie do 2018 r. Na ten korzystny wynik większy wpływ będzie miał przyrost naturalny na terenach wiejskich, zaś w miastach podregionu, już od 2016 r., przewidywany jest ubytek naturalny ludności.

O ile w 2013 r. w pięciu podregionach, tj.: bielskim, bytomskim, gliwickim, katowickim i rybnickim wielkość migracji była tym czynnikiem, który w istotnym stopniu przyczyniał się do spadku (wzrostu) liczby ludności, to w rozwoju demograficznym pozostałych trzech podregionów, tj. częstochowskiego, sosnowieckiego i tuskiego, decydującą rolę odgrywał ubytek (przyrost) naturalny ludności. W wyjściowym roku analizy współczynniki przyrostu rzeczywistego ludności w poszczególnych podregionach województwa kształtowały się następująco (w przeliczeniu na tysiąc mieszkańców): bielski (+1,5), bytomski (-5,3), częstochowski (-4,2), gliwicki (-4), katowicki (-6,3), rybnicki (-2,7), sosnowiecki (-6,3), tyski (+2,2). Jak wynika z danych, w większości podregionów, z wyjątkiem bielskiego i tuskiego, mamy do czynienia z rzeczywistym ubytkiem ludności. W tej grupie zwraca uwagę typ A (podregion tyski), w którym przyrost naturalny ludności przewyższał ujemne saldo migracji oraz typ C (podregion bielski), w którym dodatni przyrost naturalny był niższy od dodatniego salda migracji. Pozostałe podregiony województwa reprezentowały typy F, G i H.

Z analizy rys. 1 wynika, że w perspektywie 2050 r. demograficzny regres w województwie śląskim będzie się pogłębiał, o czym świadczą ujemny przyrost naturalny łącznie z ubytkiem migracyjnym ludności, czyli typ F. Zmianie ulegnie także typ zaludnienia w podregionach bielskim oraz tuskim, odpowiednio z C na E i z A na E, w którym to typie ujemny przyrost naturalny nie jest rekompensowany przez dodatnie saldo migracji. Zatem typologia demograficzna ulegnie pogorszeniu.

(1) – bielski; (2) – bytomski; (3) – częstochowski; (4) – gliwicki; (5) – katowicki; (6) – rybnicki; (7) – sosnowiecki; (8) – tyski; (9) – śląskie ogółem.

Rys. 1. Zmiany typów demograficznych według J.W. Webba w latach 2013-2050

2. Przewidywane zmiany w strukturze demograficznej ludności

Struktura ludności według płci nie ulegnie zasadniczym zmianom. W 2050 r. na 100 mężczyzn będzie przypadało 104-105 kobiet w podregionach bielskim i rybnickim, 106 kobiet w bytomskim, częstochowskim oraz tyskim oraz 107 kobiet w trzech pozostałych, tj. gliwickim, katowickim i sosnowieckim. Współczynniki feminizacji świadczą jednak o „zaburzonej” równowadze płci. Warto zauważyć, iż na zmiany wartości ogólnego współczynnika feminizacji większy wpływ ma wartość tego współczynnika w miastach, zaś na obszarach wiejskich wartości miary będą się wahać w granicach 101-104.

W ostatnich latach wyraźnie zarysowała się tendencja do spadku liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym i w wieku zdolności do pracy oraz wzrostu liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Należy oczekiwać, że taka tendencja utrzyma się w najbliższej przyszłości, zarówno w przypadku województwa ogółem, jak i poszczególnych jego podregionów.

Z analizy danych wynika, że w okresie 2013-2050 największy, bo aż 40%, spadek liczby osób w wieku 0-17 lat wystąpi prawdopodobnie w podregionie sosnowieckim (z 107,5 tys. w 2013 r. do 64,2 tys. w 2050 r.), zaś najmniejszego ubytku w tej grupie wiekowej można oczekiwać w podregionach: bielskim (spadek o 22,5%) i tyskim (spadek o 20%)². Natomiast w przypadku zmian liczby

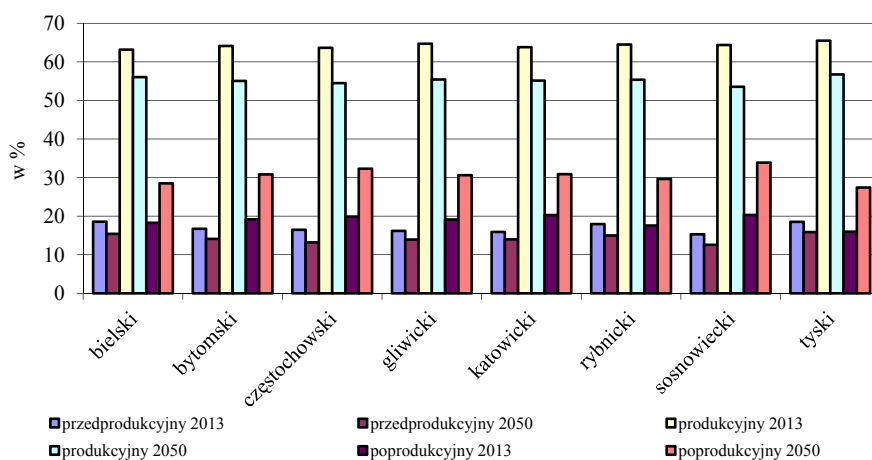
² Dla lat 2013-2050 przyjęto granice wieku: wiek przedprodukcyjny 0-17 lat, wiek produkcyjny – od 18 lat do granicy wieku emerytalnego, wiek poprodukcyjny – powyżej granicy wieku emerytalnego. Por. [Proгноza ludności na lata 2014-2050].

osób w wieku poprodukcyjnym, sytuacja jest odwrotna, tzn. te dwa podregiony: bielski i tyski, muszą liczyć się z największym, ponad 50% przyrostem liczby osób w wieku poprodukcyjnym.

Jak wynika z rys. 2. w perspektywie 2050 r. zmiany w strukturze ludności, według ekonomicznych grup wieku, będą niekorzystne zarówno z punktu widzenia rynku pracy, jak i funkcjonowania systemów zabezpieczenia społecznego. Zmniejszać się będzie udział ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, a wzrastać będzie odsetek osób w wieku emerytalnym.

W województwie śląskim, zgodnie z prognozą ludnościową GUS, potencjalne zasoby siły roboczej (określane jako liczba osób w wieku produkcyjnym)³, mają zmniejszyć się o ponad 30% w 2050 r. w stosunku do 2013 r., przy czym ubytek będzie dotyczyć głównie zbiorowości osób w wieku mobilnym. Liczba osób w wieku 18-44 lata zmniejszy się z 1 790 tys. do 993 tys. osób, czyli aż o 44,5%. W konsekwencji zmieni się struktura zasobów pracy, tzn. po 2030 r. należy oczekiwać większego udziału osób w wieku niemobilnym, na co niewątpliwie istotny wpływ będzie miało podwyższenie wieku emerytalnego do 67. roku życia.

W 2040 r. udział osób w wieku niemobilnym może stanowić ponad 55% liczby ludności w wieku zdolności do pracy, co jednoznacznie wskazuje, że proces starzenia się zasobów pracy będzie postępował.

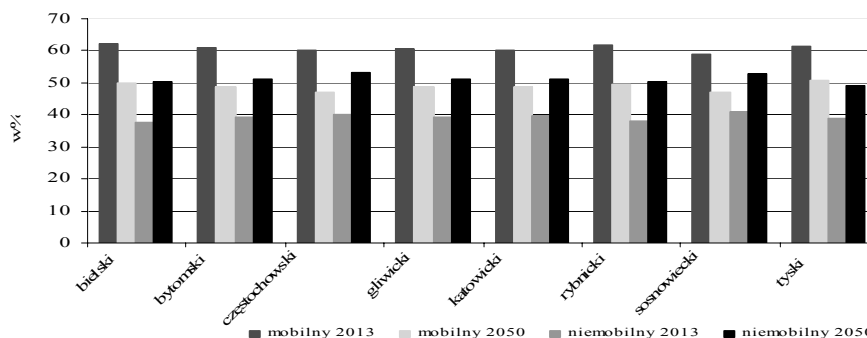

Rys. 2. Udział ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w podregionach województwa śląskiego w latach 2013-2050

³ W ramach wieku produkcyjnego wyodrębnia się wiek mobilny, tj. 18-44 lat oraz wiek niemobilny od 45 lat do granicy wieku emerytalnego.

Z analizy danych można wnioskować, że demograficzne zaplecze rynku pracy w regionie śląskim będzie systematycznie się zmniejszać, przy czym największy ubytek siły roboczej wystąpi prawdopodobnie w pierwszej i ostatniej dekadzie horyzontu prognozy. W najbliższych latach ubytek zasobów pracy ogółem będzie spowodowany przede wszystkim znacznym spadkiem zasobów w wieku 18-44 lata (tj. w okresie 2015-2020 o 115,7 tys., w latach 2021-2025 o 136,1 tys., a w przedziale czasu 2026-2030 – o 123 tys. osób), co można tłumaczyć depresją urodzeniową w latach 90. ubiegłego wieku.

Znacznie zmieni się struktura zasobów pracy w poszczególnych podregionach województwa (rys. 3).

Rys. 3. Struktura zasobów pracy w podregionach województwa śląskiego w latach 2013-2050

O ile w 2013 r. obszar zmienności udziału osób w wieku mobilnym wahał się od 59% w podregionie sosnowieckim do 62% w bielskim, o tyle w końcowym okresie horyzontu prognozy osoby w wieku 18-44 lata, będą stanowiły aż w siedmiu podregionach mniej niż połowę wszystkich osób zdolnych do pracy. Jedynym wyjątkiem będzie podregion tyski, w którym udział tej grupy wiekowej, w ogólnej liczbie osób w wieku produkcyjnym, wyniesie ok. 51%.

Zgodnie z kryterium ONZ, za starą uznaje się populację, w której udział ludności w wieku 65 lat i więcej przekracza 7% [Kurkiewicz, 2010, s. 131]. Odsetek powyżej 10% oznacza fazę zaawansowanej starości.

Z wcześniejszych badań autora wynika, że w latach 1990-2013 w województwie ogółem, udział seniorów w wieku 65 lat i więcej w ogólnej liczbie ludności wzrósł z 9,1% do 15,5% [Sojka, 2011, s. 129-132]. W przyszłości należy spodziewać się przyspieszenia procesu starzenia się ludności. W 2050 r. co trzeci mieszkaniec województwa będzie w wieku 65+, co oznacza przyrost odsetka seniorów o ponad 18%. Widać też znaczne zróżnicowanie tego wskaźnika w podregionach województwa. Największe przyrosty odsetka osób starszych odnotują prawdopodobnie dwa podregiony, tj. sosnowiecki oraz częstochowski.

Starzenie się ludności ma charakter dualny, co oznacza, że w ramach zbiorowości osób starszych najszybciej wzrasta liczebność jednostek najstarszych. Jeśli wyodrębnimy spośród seniorów osoby w wieku 80 lat i więcej, okazuje się, iż grupa ta będzie się powiększać niezwykle szybko (tab. 2).

Tabela 2. Udział wybranych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w podregionach województwa śląskiego w latach 2013-2050 (w %)

Podregiony	Wiek					
	65 lat i więcej			80 lat i więcej		
	2013	2050	zmiana	2013	2050	zmiana
Bielski	14,9	31,8	16,9	3,7	10,1	6,3
Bytomski	15,8	34,2	18,4	3,6	11,7	8,2
Częstochowski	16,3	35,8	19,5	4,3	12	7,7
Gliwicki	15,8	34,1	18,3	3,7	11,6	8,0
Katowicki	16,7	34,4	17,7	3,6	11,7	8,1
Rybnicki	14,2	33	18,8	2,8	10,9	8,1
Sosnowiecki	16,3	37,5	21,2	3,9	12,3	8,4
Tyski	12,8	30,8	18,0	2,9	9,7	6,8
Śląskie ogółem	15,5	33,9	18,5	3,6	11,2	7,7

W rezultacie, w roku 2050, co dziesiąty mieszkaniec województwa znajdzie się wśród osób w tzw. „czwartym wieku”. Jednakże, aż w pięciu podregionach, tj. bytomskim, częstochowskim, gliwickim, katowickim i sosnowieckim odsetek osób w wieku 80 lat i więcej przekroczy poziom dla województwa ogółem. Ten znaczny przyrost liczby osób starszych stawia wiele poważnych zadań przed szeroko rozumianą pomocą społeczną. W badaniach gerontologicznych zwraca się uwagę na rosnące, w miarę postępującego starzenia się ludności, zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze związane z ograniczoną mobilnością oraz zdolnością do samoobsługi. Jeżeli spojrzeć na problem starzenia się z punktu widzenia indeksu starości, określającego relacje międzypokoleniowe, czyli liczbę dziadków przypadającą na 100 wnuków, to przewidywany w województwie i poszczególnych jego podregionach spadek liczby urodzeń w przyszłości, spowoduje znaczne pogorszenie proporcji między starszymi a młodszymi generacjami. O ile w 2013 r. na 100 wnuków w województwie śląskim przypadało już 111 dziadków, to w 2050 r. indeks starości wyniesie 286, co oznacza ponad 2,5-krotny wzrost. Jednak są takie podregiony, w których stopień zawansowania starzenia populacji będzie zdecydowanie wyższy, a odpowiednie indeksy starości trzykrotnie przekroczą poziom z roku 2013. Są to podregiony leżące w środkowej oraz północnej części województwa: bytomski, gliwicki, katowicki, sosnowiecki i częstochowski.

Konsekwencje procesu starzenia się ludności mierzy się także obciążeniem ludności w wieku produkcyjnym ludnością w wieku poprodukcyjnym, ewentualnie przedprodukcyjnym (Kurek, 2008 s. 61; Kurkiewicz, 2010, s. 130). We wszystkich podregionach województwa uwidacznia się wzrost całkowitego współczynnika obciążeń. W 2013 r. obszar zmienności tego wskaźnika wahał się od 53 w podregionie tuskim do 58 w bielskim, natomiast w 2050 r. już co najmniej 76 osób w wieku nieprodukcyjnym w podregionie tuskim do 87 osób w podregionie sosnowieckim, przypadając będzie na 100 osób w wieku produkcyjnym. W rzeczywistości faktyczne obciążenie będzie jeszcze większe, bowiem wśród osób w wieku produkcyjnym są takie, które z różnych powodów mogą nie pracować. Warto jednak zwrócić uwagę, iż zmiana liczebności osób w wieku produkcyjnym oraz poprodukcyjnym, wynikająca ze zmiany przepisów emerytalnych ma znaczący wpływ na wartość prezentowanych współczynników.

Proces starzenia obejmie także populację potencjalnych matek, co ma istotny wpływ na kształtowanie się przyszłych urodzeń, bowiem liczba urodzeń zależy nie tylko od płodności kobiet, ale także od liczby i struktury wieku tej populacji. Do 2035 r. drastycznie obniży się odsetek kobiet śląskich w wieku 30-39 lat (z 33,3% do 25,6%), a jednocześnie wzrośnie udział najstarszych roczników kobiet, tj. w wieku 40-49 lat (z 27,3% do 35,1%). W kolejnych latach będziemy obserwować tendencję odwrotną – wzrost udziału intensywnie rodzących roczników kobiet 25-34 lata oraz spadek odsetka kobiet najstarszych, choć stopniowo będzie wzrastał średni wiek rodzenia. W 2050 r. niespełna 1/3 kobiet będzie w wieku 40-49 lat i ten odsetek o 4 p.p. przekroczy odsetek kobiet w wieku 25-34 lata.

W liczbach bezwzględnych populacja kobiet w wieku rozrodczym będzie malała – z 1096 tys. w 2013 r., do 759 tys. w 2035 i do 615 tys. w 2050 r., co dla całego okresu badania oznacza spadek o ok. 44%. O ile w 1990 r. grupa potencjalnych matek stanowiła połowę populacji kobiet ogółem, to po 24 latach odsetek spadł o blisko 4%, natomiast po kolejnych 23 latach, czyli w 2035 r., należy oczekiwać spadku tego odsetka do 36%. Jak wynika z badań, w 2050 r. już tylko co trzecia kobieta w województwie śląskim będzie w wieku rozrodczym.

Podsumowanie

W wyniku przeprowadzonych analiz można sformułować następujące wnioski końcowe:

1. Ubytek naturalny ludności w połączeniu z ujemnym saldem migracji ogółem, przyczyni się do rzeczywistego ubytku ludności zarówno w poszczególnych podregionach, jak i całym województwie. W perspektywie 2050 r. demograficzny regres w województwie śląskim będzie się pogłębiał. Zmianie ulegnie

- także typ zaludnienia w podregionach bielskim oraz tyskim, w którym to typie ujemny przyrost naturalny nie będzie rekompensowany przez dodatnie saldo migracji. Zatem typologia demograficzna ulegnie pogorszeniu.
2. Malejąca liczba ludności, malejąca liczba osób w wieku produkcyjnym oraz rosnąca liczba osób w wieku poprodukcyjnym oznacza dla całego województwa znaczne osłabienie potencjału ludzkiego. Niepokojący jest nie tyle spadek liczby ludności, co relacje międzypokoleniowe. Coraz mniej dzieci oraz młodzieży przy coraz większej liczbie osób starszych, powoduje i będzie powodować w przyszłości znaczne obciążenie ludzi pracujących potrzebami starzejącej się ludności. Wobec procesu starzenia się ludności, należy szczególnie starannie zaplanować wykorzystanie nowych środków unijnych.
 3. Przewidywane zmiany w strukturze wieku ludności, w tym w strukturze wieku populacji 0-17 lat, powinny być uwzględniane w planowanych działaniach w polityce społeczno-gospodarczej oraz edukacyjno-zdrowotnej. Od poziomu wykształcenia, a także stanu zdrowia malejącej populacji dzieci i młodzieży zależy będzie prokreacyjny, edukacyjny oraz gospodarczy potencjał populacji osób dorosłych.
 4. Do następstw przemian w strukturach demograficznych i procesu starzenia się populacji województwa śląskiego w kontekście rynku pracy, należy zaliczyć zmniejszenie się udziałów ludności w wieku produkcyjnym, czego następstwem będzie spadek potencjalnych zasobów pracy [Sojka, 2013b]. Oprócz, ekonomicznych konsekwencji, dostrzeganych na rynku pracy i mających reperkusje w funkcjonowaniu systemu zabezpieczeń społecznych, należy spodziewać się także następstw o charakterze zdrowotnym czy rodzinnym. Na skutek wzrostu odsetka osób w wieku 80 lat i więcej można oczekiwać, że w nieodległej przyszłości będzie się powiększała liczba osób starszych z niepełnosprawnością, które tworzą jednoosobowe gospodarstwa domowe i które będą wymagały w przyszłości codziennego wsparcia [Kowaleski, Gajdzińska, 2012, s. 57].
 5. Zmiany demograficzne stanowią i w najbliższych latach będą stanowić istotne wyzwanie nie tylko dla województwa śląskiego, ale i dla Polski oraz całej Unii Europejskiej. Wyludnianie oraz starzenie się mieszkańców państw wspólnoty stają się głównymi wyzwaniami rozwojowymi, rzutującymi na obecny i przyszły rozwój tych obszarów [Sojka, 2013a, s. 75].

Literatura

- Balcerowicz-Szkutnik M., Sojka E. (2010), *Analiza aktywności ekonomicznej osób w wieku 50+ w wybranych krajach UE* [w:] J. Hozer (red.), *Miscellanea mikroekonometrii*, Katedra Ekonometrii i Statystyki Uniwersytetu Szczecińskiego, Instytut Analiz, Diagnoz i Prognoz Gospodarczych w Szczecinie, Szczecin, s. 213-230.

- Kowaleski J.T., Gajdzińska A. (2012), *Starzenie się populacji krajów Unii Europejskiej – nieodległa przeszłość i prognoza*, „Studia Demograficzne”, nr 1(161), s. 57.
- Kurek S. (2008), *Typologia starzenia się ludności Polski w ujęciu przestrzennym*, Prace Monograficzne, nr 497, Wydawnictwo Naukowe Akademii Pedagogicznej, Kraków.
- Kurkiewicz J. (red.) (2010), *Procesy demograficzne i metody ich analizy*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, Kraków.
- Prognoza ludności na lata 2014-2050*, <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/prognoza-ludnosc/prognoza-ludnosc-na-lata-2014-2050-opracowana-2014-r-1,5.html> (dostęp: 26.02.2015).
- Sojka E. (2011), *Process of Ageing of Silesia Province Population Until 2035*, “Bulletin of Geography, Socio-economic Series”, nr 16, s. 129-132.
- Sojka E. (2013a), *Sex-Age Structure of the Population in the European Union And Economic Growth* [w:] Rodionova I.A. (red.), *Rynek truda i zaniatost naseleniya w naczale XXI w.: Europa, Polska, Rosija*, Rosyjskij Universitet Družby Narodow, Moskwa, s. 72-86.
- Sojka E. (2013b), *Analiza sytuacji na lokalnym rynku pracy z wykorzystaniem zmiennej syntetycznej* [w:] D. Kotlorz (red.), *Zróżnicowanie sytuacji na rynku pracy – ujęcie regionalne, krajowe, międzynarodowe*, Studia Ekonomiczne. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, nr 160, t. 2, s. 33-43.

SUBREGIONS OF SILESIA VOIVODESHIP IN DEMOGRAPHIC PERSPECTIVE

Summary: The paper describes changes in the number of people and in demographic structure of the population in the entire silesian voivodeship, and also in its particular subregions in the years 2013-2050. In the perspective of 2050 demographic decline in silesian voivodeship is going to progress, which is proved by negative population growth and migration loss. The settlement type, in which negative population growth will not be compensated for by positive migration balance, will change in Bielskie and Tyskie subregions. Declining number of people, as well as decreasing working age population and growing number of post working age population indicate significant decrease in human potential in the entire silesian voivodeship.

Keywords: projection, population, demographic structure, subregions, silesian voivodeship.